

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์
ในจังหวัดชัยภูมิ

Application of Sufficiency Economy Philosophy to the Management of Organic
Agricultural Community Enterprise in Chaiyaphum Province

เกศสุตา โภคานิตย์

Katesuda Phokanit

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Email : Kate_2523@windowslive.com

วันที่รับบทความ (Received) 10 เม.ย. 2562

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 16 เม.ย. 2562

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 22 เม.ย. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม เภรัญญิก ผู้รับซื้อสินค้าวิสาหกิจชุมชน ผู้บริโภคสินค้าวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด จำนวน 17 คน เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบบันทึก แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถามประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา พบว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดชัยภูมิ วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการด้านต่างๆ ดังนี้ การจัดการด้านบุคลากร การรวมกลุ่มเริ่มจากสมาชิกที่มีแนวคิดลักษณะเดียวกัน แล้วรับสมัครเพิ่มแบบค่อยเป็นค่อยไป ภายในกลุ่มมีการแบ่งงานกันทำตามความถนัด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน การจัดการด้านการเงิน ดำเนินกิจกรรมกลุ่มอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ไม่ก่อหนี้เพิ่ม แบ่งจ่ายตามสมควรและรู้จักเก็บออม การจัดการด้านวัสดุ อุปกรณ์ เน้นใช้วัตถุดิบการผลิต และแรงงานภายในกลุ่มเป็นหลัก และด้านการจัดการ ดำเนินกิจกรรมไม่เกินจริง ลดความเสี่ยงด้วยการจัดทำแผนฉุกเฉิน สร้างเครือข่ายในการเรียนรู้

คำสำคัญ : ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การจัดการ, วิสาหกิจชุมชน, เกษตรอินทรีย์

Abstract

The objective of this research was to study the application of sufficiency economy philosophy to the management of organic agricultural community enterprise in Chaiyaphum province. The target groups in this research were academics, community leaders, a group chairman, a secretary, a treasurer, buyers and consumers of community enterprise products and 17 provincial agricultural officers. The research tools were observation forms, in-depth interviews and a questionnaire for group discussion. Data were analyzed using descriptive

analysis method.

The results were as follows :

According to the application of sufficiency economy philosophy to the management of organic agricultural community enterprise in Chaiyaphum province, it was found that the sufficiency economy philosophy was adopted to manage an organic agricultural community enterprise in various aspects as follows: In terms of the personnel management, the group was formed from the members having the same idea and the number of members was increased gradually. In addition, within the group, the duties were allocated based on the members' ability. There was learning exchange. The members were honest, sincere and not taking advantage of each other. For the financial management, it was administered carefully, not causing additional debts, but saving. For the management of materials and equipment, it focused on raw materials, production and workers within the group. In terms of the management of activities, it was not appropriately organized and there was a reduction of risk by creating an emergency plan. A network of learning is also constructed.

Keywords : Sufficiency Economy Philosophy, Management, Community Enterprise, Organic Agriculture

บทนำ

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องพัฒนาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมไปพร้อมๆ กัน ด้านการเมืองควรเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจ คือ การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ลดหนี้สิน ด้านสังคมและวัฒนธรรม คือ การพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้ปราศจากความขัดแย้ง มีความสามัคคีกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อเศรษฐกิจดี สังคมอบอุ่น จะส่งผลให้การเมืองการปกครองมีเสถียรภาพ ดังนั้นทุกรัฐบาลจึงให้ความสำคัญโดยการกำหนดยุทธศาสตร์ต่างๆ เช่น โครงการเงินผ่านสู่ชนบท โครงการ กขคจ (การแก้ไขปัญหาความยากจน) กองทุนหมู่บ้าน หรือ กองทุนเงินล้านและโครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (วิภาวี ฤกษ์ขณะฤดี, 2556) ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้รับแนวคิดกระแสทุนนิยม หรือเศรษฐกิจทุนนิยมเป็นกรอบแนวคิดกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศเป็นที่ประจักษ์ตั้งแต่ได้เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ จนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2540 ยุภา ประยงค์ทรัพย์ (2553) ได้กล่าวว่า วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 เป็นบทเรียนที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในระดับสูง เพราะการพัฒนาไม่คำนึงถึงบริบทของประเทศ สังคม และวัฒนธรรม หรือความพร้อม โดยมีการพึ่งพิงความรู้ เทคโนโลยี หรือตลาดจากภายนอกประเทศมากเกินไป

ภายหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ “วิสาหกิจชุมชน” ได้มีการกล่าวถึงมากขึ้นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหา โดยคนในชุมชนจะต้องเป็นผู้สร้างเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งตนเองได้ด้วยกระบวนการ “วิสาหกิจชุมชน” บนฐานคิดของเศรษฐกิจแบบพอเพียง การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เติบโต จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง จังหวัดชัยภูมิมีวิสาหกิจชุมชนที่ขจัดทะเบียนตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2555-2560 มี จำนวน 1,278 แห่ง หากจำแนกตามกลุ่มที่ขจัดทะเบียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มการผลิตพืช จำนวน 313 แห่ง การแปรรูปผลิตภัณฑ์

อาหาร จำนวน 85 แห่ง และผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จำนวน 105 แห่ง ที่เหลือจะกระจุกตามกลุ่มต่าง ๆ (สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ, 2561) หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่ากระจุกตัวอยู่ในรูปแบบที่คล้ายกันทำให้เกิดสถานการณ์แข่งขันกันเอง แต่มีบางกลุ่มที่เล็งเห็นทางเลือกทางรอดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เน้นเกษตรอินทรีย์ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนภูเขียวหา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ และวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมการตลาด วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ทั้งสามกลุ่มที่ประสบความสำเร็จนั้นได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างไร มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง รวมถึงการนำความรู้จากหลักวิชาการมาพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จนสามารถดำเนินการวิสาหกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน ไม่ล่มสลายเหมือนกับหลายๆ วิสาหกิจชุมชน

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดชัยภูมิได้อย่างเหมาะสมและที่สำคัญสามารถนำไปใช้กับวิสาหกิจชุมชนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันให้เกิดความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

พื้นที่ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนภูเขียวหา ตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ 2) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ 3) วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมการตลาดโพหนอง ตำบลโพหนอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม เลขาธิการ ทรัพยากร ผู้นำชุมชน ผู้รับซื้อสินค้าวิสาหกิจชุมชน ผู้บริโภคสินค้าวิสาหกิจชุมชน เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด และนักวิชาการ จำนวน 17 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selective Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

ใช้แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เพื่อช่วยเก็บข้อมูลซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับข้อมูลกายภาพ บริบทและสภาพทั่วไป ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยการบันทึกภาคสนาม และจัดประชุมสนทนากลุ่มเกี่ยวกับผลการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารต่างๆ เช่น เอกสารการประชุม รายงานการประชุม บทความ วารสาร หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการวิสาหกิจชุมชน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยวิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม เภรัญญิก ผู้รับซื้อสินค้าวิสาหกิจชุมชน ผู้บริโภคสินค้าวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลทุกประเภทที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต การจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วนำมาจัดระบบข้อมูลแยกประเภทข้อมูลตามวัตถุประสงค์จากนั้นจึงประมวลข้อมูลทุกประเภทเข้าด้วยกันเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีเป็นกรอบในการอธิบาย (สุรางค์ จันทวานิช, 2546) เพื่อตอบคำถามของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ผลการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดชัยภูมิ มี 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การจัดการด้านบุคลากร การรวมกลุ่มเริ่มจากสมาชิกที่มีลักษณะแนวคิดเหมือนกันแล้วจึงมีการรับสมัครสมาชิกเพิ่มแบบค่อยเป็นค่อยไป ภายในกลุ่มมีการแบ่งความรับผิดชอบตามความเหมาะสมหรือความถนัดของสมาชิกแต่ละบุคคล มีการถ่ายทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการผลิตสินค้าเพื่อให้สมาชิกสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ พร้อมทั้งจัดให้มีสวัสดิการแก่สมาชิก และสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานเพื่อนำองค์ความรู้มาพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม มีความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อกัน คำนึงถึงสมาชิกอยู่ได้กลุ่มอยู่ได้ มีความเสียสละ ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน คำนึงถึงหลักคุณธรรมในการจ่ายค่าตอบแทนแก่สมาชิก

2. การจัดการด้านการเงิน เน้นความประหยัด คุ่มค่า ไม่ก่อหนี้เพิ่ม การลงทุนมีความสมเหตุสมผล มีความพอเพียง พอประมาณตามศักยภาพของตน และจะต้องให้ความระมัดระวัง รอบคอบ และมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีแบ่งจ่ายเงินลงทุน เงินออม และค่าใช้จ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน ศึกษาการหาข้อมูลอยู่เสมอๆ ให้ความสำคัญกับส่วนรวม คำนึงถึงใจเขาใจเรา สมาชิกอยู่ได้กลุ่มอยู่ได้และยึดข้อตกลงที่ทำไว้ร่วมกัน

3. การจัดการด้านวัสดุ อุปกรณ์ เน้นการใช้วัตถุดิบในการผลิตภายในกลุ่ม และอาศัยแรงงานของสมาชิกกลุ่มเป็นหลัก ผลิตสินค้าตามการสั่งซื้อหากจำเป็นต้องรับซื้อจากภายนอกจะเลือกซื้อวัตถุดิบที่มีการรับรองเป็นพืชอินทรีย์เพื่อให้ได้มาตรฐาน และปลอดภัยแก่ผู้บริโภคสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าและผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่มมีการจัดสรรแบ่งพื้นที่การเพาะปลูกให้เพียงพอ และหมั่นศึกษาหาข้อมูลอย่างละเอียดจากสื่อต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ หรือวัตถุดิบการผลิตโดยเน้นความประหยัด คุ่มค่า ให้ความสำคัญกับวัตถุดิบในการผลิตเป็นพืชอินทรีย์ ไม่เจือปนสารเคมี

4. ด้านการจัดการ ดำเนินกิจกรรมกลุ่มตามศักยภาพของตน ไม่เกินกำลัง ไม่สุดโต่ง ไม่เพ้อฝัน เน้นความประหยัด คุ่มค่า กลุ่มมี “แผนฉุกเฉิน” ในกรณีที่มีประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ อาทิ วัตถุดิบในการผลิต สร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มกับหน่วยงานภายนอก และสร้างความเข้าใจระหว่างกันภายในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์ในจังหวัดชัยภูมิข้างต้น ผู้วิจัยมีประเด็นเพื่อทำการอภิปรายผล คือ ผลการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดชัยภูมิ

1. การจัดการด้านบุคลากร การรวมกลุ่มเริ่มจากสมาชิกที่มีลักษณะแนวคิดเหมือนกันแล้วจึงมีการรับสมัครสมาชิกเพิ่มแบบค่อยเป็นค่อยไป ภายในกลุ่มมีการแบ่งความรับผิดชอบตามความเหมาะสมแต่ละบุคคล มีการถ่ายทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการผลิตสินค้าเพื่อให้สมาชิกสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ พร้อมทั้งจัดให้มีสวัสดิการแก่สมาชิก และสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อกัน คำนึงถึงสมาชิกอยู่ได้กลุ่มอยู่ได้ เสียสละ ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน คำนึงถึงหลักคุณธรรมในการจ่ายค่าตอบแทนแก่สมาชิก สอดคล้องกับ วงศ์สถิต วิสุภี (2560) ได้ให้ความหมายของวิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการขนาดเล็ก ๆ เพื่อการจัดการ “ทุน” ของชุมชนในชุมชน โดยชุมชนและเพื่อชุมชน ทั้งนี้โดยใช้ความรู้ภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของชุมชนผสมผสานกับความรู้สากล วิสาหกิจชุมชนเป็นการรวมกลุ่มกันทำงาน โดยคนในชุมชนจำนวนระหว่าง 5-15 คนเรียกว่า ขนาดจิ๋วและ 15 คนขึ้นไปเรียกว่าขนาดเล็ก

2. การจัดการด้านการเงิน เน้นความประหยัด คุ่มค่า ไม่ก่อหนี้เพิ่ม การลงทุนมีความเหมาะสมผล มีความพอเพียง พอประมาณตามศักยภาพของตน และจะต้องให้ความระมัดระวัง รอบคอบ และมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีแบ่งจ่ายเงินลงทุน เงินออม และค่าใช้จ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน ศึกษาการหาข้อมูลอยู่เสมอๆ ให้ความสำคัญกับส่วนรวม คำนึงถึงใจเขาใจเรา สมาชิกอยู่ได้กลุ่มอยู่ได้และยึดข้อตกลงที่ทำไว้ร่วมกัน ไม่โลภ และไม่หวังกำไรจนเกินไป สอดคล้องกับ ธนวุฒิ พิมพ์กิ (2558) ศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี พบว่า การทำธุรกิจอย่างซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การจัดการธุรกิจที่เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ ไม่ก่อหนี้เกินกำลัง และจัดการกิจการแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่มีความมั่นคงของธุรกิจในระยะยาว และหลักการไม่โลภมากจนเกินไปและไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก

3. การจัดการด้านวัสดุ อุปกรณ์ เน้นการใช้วัตถุดิบในการผลิตภายในกลุ่ม และอาศัยแรงงานของสมาชิกกลุ่มเป็นหลัก ผลิตสินค้าตามการสั่งซื้อหากจำเป็นต้องรับซื้อจากภายนอกจะเลือกซื้อวัตถุดิบที่มีการรับรองเป็นพืชอินทรีย์เพื่อให้ได้มาตรฐาน และปลอดภัยแก่ผู้บริโภคซึ่งสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าและผลิตภัณฑ์ ภายในกลุ่มมีการจัดสรรแบ่งพื้นที่การเพาะปลูกอย่างเป็นสัดส่วน และหมั่นศึกษาหาข้อมูลอย่างละเอียดจากสื่อต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ หรือวัตถุดิบการผลิตโดยเน้นความประหยัด คุ่มค่า ให้ความสำคัญกับวัตถุดิบในการผลิตเป็นพืชอินทรีย์ ไม่เจือปนสารเคมี สอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2555) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดการคือศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการจัดการ ดำเนินกิจกรรมกลุ่มตามศักยภาพของตน ไม่เกินกำลัง ไม่สุดโต่ง การวางแผนไม่เพื่อฝันเกินจริง เน้นความประหยัด คุ่มค่า กลุ่มมี “แผนฉุกเฉิน” ในกรณีที่ประสบปัญหาในด้านวัตถุดิบในการผลิต และแรงงาน อีกทั้งยังมีการสร้างความเข้าใจระหว่างกันภายในกลุ่ม และการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก เพื่อการเรียนรู้และสร้างพันธมิตร สอดคล้องกับ กฤษยา มะแอ และคณะ (2560) ได้ศึกษาการบริหารจัดการธุรกิจบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ : กรณีศึกษา หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์

ต่อการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนตามทฤษฎี 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ผู้ประกอบการมีความพอประมาณในการเลือกซื้อวัตถุดิบที่ต้องการ มีเหตุผลในการดำเนินธุรกิจตามขั้นตอน มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจสังคม ใช้ข้อมูลในอดีตเพื่อป้องกันปัญหาในอนาคต พร้อมสร้างเครือข่ายพัฒนา และหาข้อมูลก่อนการตัดสินใจซื้อวัตถุดิบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จะสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นจะต้องมีการนำมาใช้ในด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ

1.2 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องด้วยการขับเคลื่อนในรูปแบบต่างๆ เช่น ด้านคำแนะนำปรึกษา ด้านงบประมาณ ด้านการฝึกอบรม เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนา และขับเคลื่อนกิจการของกลุ่มได้อย่างต่อเนื่อง ทนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาวะเศรษฐกิจของโลก และมีภูมิคุ้มกันที่ดี

1.3 วิสาหกิจชุมชนสามารถนำข้อค้นพบนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มในการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้มแข็ง ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความยั่งยืนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์เพื่อก้าวสู่ธุรกิจขนาดใหญ่ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยผลการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

1. การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ได้ผลเป็นรูปธรรมและอย่างยั่งยืน สิ่งสำคัญที่สุดคือตัวบุคคล ซึ่งจะต้องมีจิตใจที่เข้มแข็งและแน่วแน่ รู้จักพอ ไม่โลภ หรือพูดได้ว่าควรระเบิดจากภายใน คือเริ่มต้นที่ตัวเรา แล้วค่อยขยายสู่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้ในธุรกิจได้ทุกระดับ เช่น เศรษฐกิจชุมชน ธุรกิจ SME หรือธุรกิจขนาดใหญ่ ทั้งนี้ต้องรู้จักพอเพียง พอประมาณ ไม่ทำเกินกำลัง ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น เป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้มีการแข่งขันสูง

3. ปัจจุบันกระแสการใส่ใจด้านสุขภาพของผู้บริโภคขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการบริโภค “อาหารเพื่อสุขภาพ” ที่มีความเชื่อมโยงการรักษาสุขภาพและการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย เกษตรอินทรีย์เป็นอีกหนทางเลือกทางรอดที่จะสามารถยืนหยัดอยู่ได้ท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา มะแอ และคณะ. (2560). ศึกษาการบริหารจัดการธุรกิจบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ : กรณีศึกษา หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. 4(2), 143-157.
- ธนวุฒิ พิมพ์กิ. (2558). การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี. *รายงานการวิจัย.SDU Res.J.10(1):Jan-Apr 2014.*
- ยุภา ประยงค์ทรัพย์. (2553). การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณีประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์).
- วงศ์สถิต วิสุทิ. (2560). บทบาทชุมชนท้องถิ่นและการขับเคลื่อนไปสู่ Thailand model 4.0. *สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2561, จาก <https://www.sites.google.com/a/life.ac.th/main/bthkhwm-wichakar>.
- วิภาวี กฤษณะภูติ. (2556). การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน : การเรียนรู้จากกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมและทอผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 30(1), 165-188.
- สมคิด บางโม. (2555). *องค์กรและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สำนักงานส่งเสริมเกษตรจังหวัดชัยภูมิ. (2561). *การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2561 จาก <http://www.chaiyaphum.doae.go.th/>
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2546). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.